

GRADITELJ SREČKO FLORSCHÜTZ, 1882 - 1960.

Jasenka Kranjčević

Ministarstvo graditeljstva i zaštite okoliša Republike Hrvatske

Primljeno: 15. travnja 1994.

Sažetak

Autorica istražuje cjelokupno urbanističko-arhitektonsko stvaralaštvo Srečka Florschütza, koji je aktivno djelovao i stvarao u prvoj polovici 20. stoljeća. U gotovo pedesetogodišnjem stvaralaštvu Srečka Florschütza njegove su izvođene u Zagrebu (najveći dio stvaralaštva), u selu Kolarcu kod Križevaca, Visokome kod Novog Marofa, Svetom Ivanu Zelini i Gornjoj Rijeci kod Križevaca. Budući da je Srečko Florschütz stručnoj javnosti slabo poznat graditelj, autorica se odlučila za kratak prikaz cjelokupnog stvaralaštva, i to kratkim opsom života i rada, curriculum vitae, kronološkim pregledom izvedenih i neizvedenih radova, Florschützovim sudjelovanjem na natječajima i izložbama, kronološkim pregledom očuvanih likovnih djela, literaturom o Srečku Florschützu te katalogom objekata izvedenih u Zagrebu. Time bi barem donekle bilo upotpunjeno znanje o urbanističko-arhitektonskom stvaralaštvu Hrvatske. Prikupljanje podataka za ovaj rad trajalo je tri godine, a provedena su istraživanja u Hrvatskome državnom arhivu Zagreb, Muzeju grada Zagreba, Povijesnom arhivu Bjelovar, Povijesnom arhivu Zagreba, Sveučilišnoj i nacionalnoj biblioteci u Zagrebu.

Uvod

Bez obzira na to koliko je istražen urbanističko-arhitektonski razvoj grada Zagreba, njegove okolice te pojedinih gradova i sela, još se relativno malo zna o pojedinim ljudima - graditeljima koji su pridonijeli njihovom razvoju i sadašnjem izgledu. Jedan od onih manje poznatih jest i graditelj Srečko Florschütz. Tko je Srečko Florschütz i što se o njegovu urbanističko-arhitektonskom stvaralaštvu zna? Od njegove smrti prošlo je relativno malo vremena (34 godine), ali kako nije bio jedan od vodećih arhitekata koji su djelovali u prvoj polovici stoljeća, o njemu se malo zna. Jedno od prvih pitanja koje se nameće jest zašto i po čemu taj graditelj zaslužuje našu pozornost.

Kao i većina graditelja, Srećko Florschütz okušao se u projektiranju građevina različitih namjena: stambeno-najamnih kuća, obiteljskih kuća, kina, tvornica i dr. Unutar njegova stvaralaštva najatraktivnija je građevina još uvijek najljepši zagrebački kino "Europa"¹. Valja istaknuti i Ljevaonicu metala i tvornicu alatnih strojeva "Braća Ševčik" pokraj Zapadnog kolodvora u Zagrebu. Ne smiju se zanemariti stambeno-najamne kuće u Donjem gradu Zagreba, kao ni brojne obiteljske kuće izvedene u cijelom gradu. Njegovo najopsežnije djelo - obnova pogorjelog sela Kolarca kod Križevaca, koja je trajala tri godine i zahtijevala puni angažman graditelja, danas je primjer na kojemu se mogu analizirati prednosti i nedostaci obnove uništenog naselja što ju je organizirala tadašnja vlast.

Djetinjstvo, školovanje, izlazak na arhitektonsku scenu

Srećko Florschütz rođen je u Vukovaru 10. svibnja 1882.² godine, u obitelji uglednoga i bogatog pravника Josipa Florschütza.³ Nakon službovanja u Požegi i Vukovaru, Josip Florschütz je 1888.⁴ godine s cijelom obitelji došao u Zagreb, gdje je obavljao dužnost potpredsjednika Kraljevskog stola sedmorice.

Svoju sklonost umjetnosti Srećko Florschütz najprije je razvio u Kraljevskoj zemaljskoj obrtnoj školi kod H. Bollea. Od 1895. do 1898.⁵ godine pohađao je dekorativno-slikarski obrt, te je stekao zvanje slikarskog pomoćnika. Zbog slabog vida 1898. godine upisao se na Graditeljski odjel iste škole, koji je završio 25. lipnja 1902. godine.⁶ Daljnje obrazovanje stekao je dvogodišnjim školovanjem u Münchenu (1904-1906), na Visokoj kraljevskoj bavarskoj tehničkoj školi.⁷ To je ostavilo traga u njegovu stvaralaštvu. Stručno usavršavanje stječe radom u ateljeru poznatog arhitekta Josipa pl. Vancaša⁸ u Sarajevu, gdje je 1907. godine radio gotovo sedam mjeseci. Od školovanja na Kraljevskoj akademiji lijepih umjetnosti u Beču 1912. godine odustao je zbog financijskih neprilika.⁹

Prvi projekt koji je potpisao Srećko Florschütz datira iz 1910.¹⁰ godine, i to iz atelijera "Kaučić-Florschütz-Gyketta". Od tog vremena pa do 1936. godine, kako je zasada poznato, Srećko Florschütz je djelovao u Zagrebu, gdje je projektirao građevine različitih namjena. Kao stvaralac sudjelovao je na natječaju za Rudarsko-bratimsku zajednicu¹¹ i na arhitektonskoj izložbi¹² za vrijeme Međunarodnog kongresa graditelja u Zagrebu. Nakon bankrota 1936. godine boravio je u kartuziji Pleterje, i to od 1936. do 1938.¹³ godine. Tu je radio na rekonstrukciji otlara i u pilani. Godine 1938. uz malu obiteljsku intervenciju¹⁴ dobio je posao u obnovi pogorjelog sela Kolarca kod Križevaca, koja je trajala tri godine. Nakon drugoga svjetskog rata Srećko Florschütz gradio je objekte u okolici Križevaca, okolici Novog Marofa i Svetom Ivanu Zelini.¹⁵

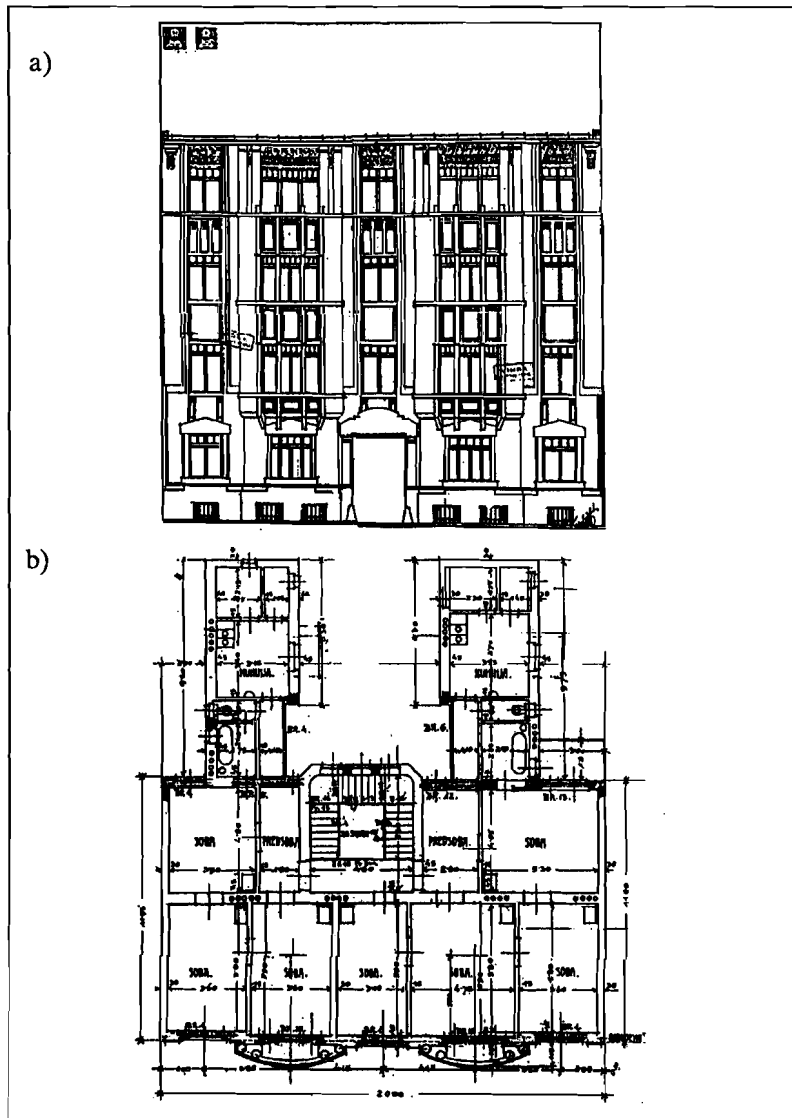
Privatni život Srećka Florschütza tekao je mirno i bez velikih potresa. Bio je dvaput oženjen. Prvi brak trajao je kratko, a drugi put se oženio tek 1942. godine.¹⁶ Posljedice ranjavanja na fronti za vrijeme prvoga svjetskog rata osjećao je cijeloga života.¹⁷

Dana 24. ožujka 1960.¹⁸ godine umro je u Zagrebu u 78. godini života.

Slika 1.

a) STAMBENO-NAJAMNA KUĆA JAKOBY, Ljudevita Gaja 55; pročelje, projektant Srečko Florschütz, 1910. (Izvor: PAZ-GPZGO)

b) STAMBENO-NAJAMNA KUĆA JAKOBY, Ljudevita Gaja 55, tlocrt III. kata; projektant Srečko Florschütz, 1910. (Izvor: PAZ-GPZGO)

Kratki pregled urbanističko-arhitektonskog stvaralaštva graditelja Srećka Florschütza

Javno je djelovanje Srećko Florschütz, kako je zasada poznato, započeo 1910. godine u Zagrebu, u atelijeru "Kaučić-Florschütz-Gyketta", i to projektiranjem stambeno-najamne kuće u Ulici Lj. Gaja u Zagrebu. Do 1936. godine Srećko Florschütz je radio u nekoliko atelijera kojima je bio suvlasnik ili vlasnik, a nakon drugoga svjetskog rata radio je samostalno.¹⁹

Od 1910. do 1936. godine najaktivnije je razdoblje njegova života i u to vrijeme nastaju građevine različitih namjena: stambeno-najamne kuće, obiteljske vile, kino i tvornica.

Da bi se dobio kratak uvid u stvaralaštvo Srećka Florschütza, prikazat ćemo samo najpoznatija njegova arhitektonska ostvarenja.

Stambeno-najamne kuće u Ulici Lj. Gaja u Zagrebu

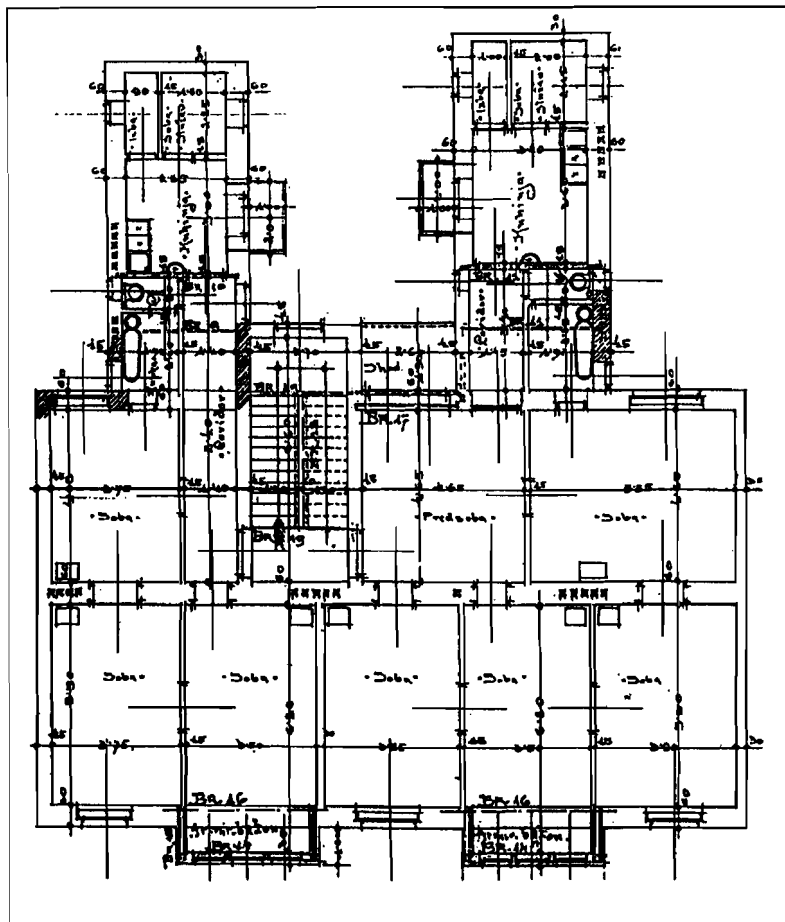
Od svih izvedenih stambeno-najamnih kuća Srećka Florschütza, istaknute su samo one koje su izvedene u Gajevoj ulici.

U razdoblju 1910-1911. godine izvedene su tri stambeno najamne kuće u Ulici Lj. Gaja,²⁰ projektirane u atelijeru "Kaučić-Florschütz-Gyketta", od kojih je dvije projektirao Srećko Florschütz. Ove tri stambeno najamne kuće²¹ imaju karakteristični tlocrt stambeno najamnih kuća koje su nastale početkom stoljeća, a njihova širina bila je limitirana rasponom parcele. Ulična pročelja stambeno najamnih kuća Jakoby i Kiseljak S. Florschütz riješio je simetričnom peterodjelnom rasčlambom, a akcent na pročelju dao je erkerima (zaobljeni ili četvrtasti) koji u zadnjim etažama prelaze u loggie.

Ljevaonica metala i tvornica alatnih strojeva "Braća Ševčik"²²

Nakon prvoga svjetskog rata S. Florschütz se okušao i u projektiranju tvorničkog kompleksa u zapadnom dijelu Zagreba. Ne treba isticati da projektiranje takvih objekata zahtijeva poznavanje brojnih specifičnosti: dobro poznavanje konstrukcija (većih raspona), dobro poznavanje statičkih i dinamičkih opterećenja te specifičnih tehnoloških procesa. Na građevinskoj parceli koja je bila premalena za tu namjenu S. Florschütz je isplanirao administrativni objekt, proizvodnu zgradu i manipulacijski dvorišni prostor. Raspon unutar pogonskih građevina svladan je metalnom rešetkastom konstrukcijom na koju se oslanjaju metalne rešetkaste dvostrešne krovne konstrukcije ispunjene staklom, čime je omogućeno dobro osvjetljenje proizvodnih prostora. Za sve objekte S. Florschütz se od pročeljne plastike koristio krovnim vijencima i jednostavnim, plitkom plastikom oko vanjskih otvora objekata. Jedini objekt koji je tada dominirao je toranj visine dvokatnice, s dimnjakom koji je kasnije srušen.

Slika 2.
STAMBENO-NAJAMNA KUĆA KISELJAK, Ljudevita Gaja 53; tlocrt I. kata,
projektant Srečko Florschütz, 1911. (Izvor: PAZ-GPZGO)

Kino "Europa" u Zagrebu

Godine 1924. S. Florschütz je dobio ponudu A. i L. Müllera da na prostoru između negdašnje Samostanske (danas Varšavske) i Masarykove izvede stambeno-najamne kuće i kino.²³ Da bi što bolje iskoristio građevinsku parcelu, S. Florschütz je u sklopu navedenog zahvata planirao i pješačku ulicu prema njoj orijentirao manje reprezentativnu stambeno-najamnu kuću i kino. Pri oblikovanju pročelja stambeno-najamnih kuća orijentiranih na Masarykovu i Varšavsku (koja nije izvedena) koristio se neoklasicističkim elementima: pročeljem s četiri naglašena korintska stupa u sredini, trima jonskim pilastrima sa svake strane te velikim uvučenim zabatom postavljenim iznad prozora mansarde s rozetom. Taj neoklasicistički element u Masarykovej ulici dignut je

iznad mezanina, u tri etaže, da bi u prizemlju nesmetano realizirao prodajne prostore i javni pješački prolaz.

Sama zgrada kina podijeljena je na prostor čekaonice, dvorane i na mali administracijski prostor. Ulaz u kino planiran je iz Miškecove ulice. Tri strane kina bile su okružene zgradama, a četvrta - pročelje orijentirana na prolaz i bez detalja. Pri projektiranju kina S. Florschütz je veliku pozornost pridao rješenju problema konstrukcije stropa velike dvorane i uređenju enterijera. Ispred ulaza u veliku dvoranu projektirao je dvije čekaonice: u prizemlju i na katu. Čekaonice je uresio bogatim štukaturskim dekoracijama (kao i prostor dvorane), drvenim modeliranim stupovima i skulpturama, tj. postsecesijskim klasicističkim detaljima.

Nakon bankrota 1936. godine S. Florschütz je gotovo dvije godine boravio u Kartuziji Pleterje, gdje je radio u pilani i na rekonstrukciji samostanskog oltara.²⁴

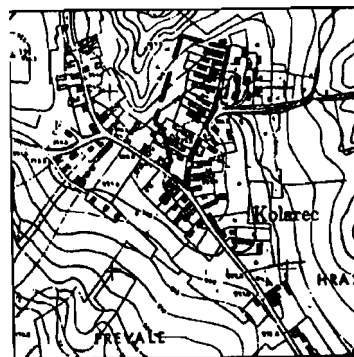
Slika 3.

a) SELO KOLAREC OKO 1860. (Izvor: Ministarstvo graditeljstva i zaštite okoliša, Uprava za katastar i geodetske poslove)

b) SELO KOLAREC NAKON OBNOVE i prikaz zone zahvaćene požarom; projektant Srećko Florschütz, 1938-1941. (Karta *Budinščina* 39)

a)

b)

Selo Kolarec kod Križevaca

Zatekavši 1938. godine²⁵ potpuno izgorjelo selo s lošim urbanističkim, tehničkim i higijenskim uvjetima, S. Florschütz je vrlo predano započeo njegovu obnovu. S obzirom na to da je 106²⁶ ljudi ostalo bez krova nad glavom, trebalo je brzo rješavati urbanističko-arhitektonske probleme sela. Florschütz je izradio plan obnove²⁷ za novo, moderno, uzorno i higijensko selo, s time da je najprije isplanirao nove putove, uz koje je smjestio 24 pravilne, novoformirane građevinske parcele²⁸. Stambene kuće locirane su uz putove, a gospodarski objekti nanizani iza stambe-

nih. Pri projektiranju stambenih kuća S. Florschütz je strogo pazio da svaka kuća ima propisanu kvadraturu glavnih prostorija, pravilnu inso-laciju, provjetravanje, funkcionalan raspored prostorija i stabilnost te da je sigurna od požara, odnosno da ima kvalitetno riješene urban-ističko-tehničke uvjete.²⁹ Jednako veliku pozornost S. Florschütz je pridao vanjskom oblikovanju kuća i uređenju unutrašnjih prostora. Budući da je obnova najvećim dijelom financirana donacijama,³⁰ svaka je kuća trebala biti projektirana prema broju članova obitelji, mogla je biti veća samo ako je vlasnik imao više novca te je razliku mogao platiti vlastitim sredstvima. Za vanjsko oblikovanje S. Florschütz se koristio tradicionalnim elementima, ali kućama je dao i vlastiti pečat. Naime, svaka je kuća bila tipizirana, a istodobno i individualizirana. Ukratko, obnovu sela Kolarca S. Florschütz je utemeljio na tradicionalnim elementima i suvremenim načelima graditeljstva tog vremena.

Valorizacija stvaralaštva graditelja Srečka Florschütza

Najveći dio graditeljskog opusa Srečka Florschütza čine stambene kuće (stambeno-najamne kuće i obiteljske vile), a preostali dio njegova opusa odnosi se na industrijski objekt, objekt javne namjene - kino i obnovu sela Kolarca kao specifični zadatak.

Od izvedenih stambeno-najamnih kuća treba istaknuti dvije stambeno-najamne kuće u Ulici Lj. Gaja u Zagrebu (kbr. 53 i 55), nastale prije prvoga svjetskog rata, koje po tlocrtnom rješenju i oblikovanju pročelja ne zaostaju za stambeno-najamnim kućama R. Lubinskog, A. Baran-yajia, L. Kaldea i G. Carneluttija.

I objekti Ljevaonice metala i tvornice alatnih strojeva "Braća Ševčik" rijedak su primjer projektiranih industrijskih objekata nastalih nepos-redno nakon prvoga svjetskog rata, a svakako je bila važna uporaba metalne konstrukcije u graditeljstvu Zagreba, i upravo je ona imala važnu ulogu u razvoju takvih konstrukcija na području Hrvatske.

Srečko Florschütz projektant je još uvijek najljepšeg zagrebačkog kina, u kojemu je na zanimljiv način riješio konstrukciju glavne dvorane raspona 14,1m³¹, ali je i vrlo lijepo uredio enterijere, čemu je pridao veliku pozornost.

U cjelokupnom Florschützovu stvaralaštvu njegovo je najopsežnije djelo obnova sela Kolarca kod Križevaca, koja je trajala od 1938. do 1941. godine i bila jedinstven primjer total-dizajna na području Hrvat-ske. Graditelj Srečko Florschütz vodio je tijekom obnove sela građenje, rješavao urbanističko-arhitektonske probleme te uređivao enterijere seljačkih kuća. U tom je selu pokušao ostvariti idealan tip seljačke kuće s njezinim varijacijama. Različitim veličinama i vanjskim oblikovanjem proveo je tipizaciju, ali istodobno postigao i individualizaciju. Selo kao cjelina djeluje jedinstveno i prepoznatljivo. U svakom slučaju, njegovom

obnovom Srećko Florschütz je ostvario djelo vrijedno po kvaliteti, ali i po vremenu nastanka.

S. Florschütz, koliko je poznato, nije bio član nijednoga arhitektonskog udruženja³² koje je aktivno propovijedalo novo građenje - funkcionalizam.

Florschütz nije pisao o arhitekturi. U njegovoj ostavštini pronađenoj u Muzeju grada Zagreba nađen je tekst na njemačkom jeziku o obnovi izgorjelog sela Kolarca s naslovom *Kolarec - prvo uzorno selo Hrvatske*. Taj tekst, osim nekih tehničkih podataka, sadrži opis obnove na pretežito novinarski način.

Florschützovo arhitektonsko stvaralaštvo nikada nije izazvalo polemike u javnosti, a svojim načinom razmišljanja i stilom projektiranja nije pripadao onoj skupini arhitekata (Kovačić, Ehrlich, Bastl i Schon) koja se početkom stoljeća ravnopravno nosila s europskom arhitektonskom avangardom.

Po prirodi sklon mirnijem načinu života, ipak se okušao u projektiranju objekata različitih namjena.

Tijekom gotovo polustoljetnog stvaralaštva S. Florschütz u svom je radu doticao secesiju, postsecesijski klasicizam, ekspresionizam te pomalo funkcionalizam - novo građenje. Pri projektiranju se koristio masivnim, teškim volumenima, koji su sadržavali dozu dramatičnog pristupa arhitekturi. Gledajući u cjelini, stvaralaštvo S. Florschütza često je bilo "krivudavo", tj. imalo je kvalitativne oscilacije, i za njega se ne može reći da je bio avangardni nositelj najnovijih ideja o arhitekturi, kao ni to da je bio propovjednik novih shvaćanja. njegova je karijera bila najuspješnija u prvoj polovici njegova života, a kasnije je postajala sve anonimnija.

Curriculum vitae

1882	- rođen u Vukovaru (10.V)
1888	- s roditeljima dolazi u Zagreb
1892	- abiturijent Kraljevske zemaljske obrtne škole u Zagrebu : slikarsko i dekorativni smjer
1902	- završio graditeljski odjel Kraljevske obrtne škole u Zagrebu
1904/1906	- u Münchenu polazi Visoku kraljevsku tehničku bavarsku školu
1907	- radi u atelijeru Josipa pl. Vancaša u Sarajevu (20.IV-15.XI)
1910/1913	- radi u atelijeru Kaučić-Florschütz-Gyketta
1914	- radi u atelijeru Srećko Florschütz i drug
1916	- ranjen na fronti na području Albanije
1921/1925	- radi u građevnom poduzetništvu "Srećko Florschütz i braća Hyntermeier"
1922	- osniva poduzeće "Savograd" (15.IV)
1925/1927	- radi samostalno

- 1927 - radi u građevnom poduzetništvu "Srečko Florschütz i drug"
- 1936/1938 - nakon bankrota odlazi u kartuziju Pleterje
- 1938/1941 - živi i radi u selu Kolarcu, vodi obnovu izgorjelog sela
- 1947/1956 - radi samostalno
- 1960 - umire u Zagrebu (24.III)

IZVEDENI RADOVI

- 1910 - stambeno-najamna kuća Jakoby, Lj. Gaja 55, Zagreb
- dvorišna stambeno-najamna kuća Jakoby, Zagreb
- namještaj za blagavaonicu brata Ignjata, Trg M. Marulića, Zagreb,
- 1911 - stambeno-najamna kuća Kiseljak, Lj. Gaja 53, Zagreb
- promjedbeni nacrt obiteljske kuće Gyketta, Tuškanac 70, Zagreb
- 1912 - preuređenje verande u zimski vrt uz obiteljsku kuću Radičević, Pantovčak 90, Zagreb
- 1910/1913 - stambeno-najamna kuća, Ribnjak 10, Zagreb
- 1913 - stambeno-najamna kuća Mašek, Trg I. Mažuranića 7, Zagreb
- garaže Dirnbacher, dvorište u ulici I. Gundulića 21, Zagreb
- 1920 - obiteljska kuća Zeisler, Medveščak 50, Zagreb
- 1920/1923 - Ljevaonica metala i tvornica alatnih strojeva "Braća Ševčik", Prilaz baruna Filipovića 18, Zagreb
- 1921 - obiteljska kuća Hahn-Weismayer, Medveščak 60-62, Zagreb
- 1923 - obiteljska kuća Horvat, Kušlanova 21, Zagreb
- 1924/1925 - stambeno-poslovno-najamna kuća Müller, Masarykova 10, Zagreb
- kino "Europa", Varšavska 4, Zagreb
- stambeno-poslovno-najamna kuća, Miškecov prolaz, Zagreb
- oko 1925 - obiteljska kuća Florschütz, Daničićeva 23, Zagreb
- 1927 - obiteljska kuća Firinger - Jančiković, Istarska 31a, Zagreb
- 1928 - obiteljska kuća Mazzura - Marov, Jurjevska 27b, Zagreb
- 1930 - stambeno-najamna kuća Weller, Đorđićeva 6, Zagreb
- stambeno-poslovno-najamna kuća Dirnbacher, Gundulićeva 21, Zagreb
- 1938/1941 - obnova izgorjelog sela Kolarca kod Križevaca; uređenje enterijera seoskih kuća u selu Kolarcu
- 1939 - zipka za nećakinju
- 1947/1952 - zgrada poljodjelske zadruge u Visokom kod Novog Marofa
- 1955/1956 - zgrada poljodjelske zadruge u Gornjoj Rijeci kod Križevaca
- 50-ih - općinska zgrada u Svetom Ivanu Zelini

U ostavštini Srećka Florschütza pronađene su dvije fotografije izvedenih obiteljskih kuća lokacija kojih nije utvrđena.

NEIZVEDENI RADOVI

- 1923 – stambeno-najamna kuća Markulin, Nova cesta 49, Zagreb
- 1924 – stambeno-poslovno najamna kuća Müller, Varšavska 3-5, Zagreb
- 1930 – obiteljska kuća Špiček, F. Livadića, Zagreb; nadgrobna kapela obitelji Sertić u Stenjevcu
- 1937 – rekonstrukcija otlara u Kartuziji Pleterje

U ostavštini Srećka Florschütza pronađena su dva crteža obiteljskih kuća, ali se ne može tvrditi da nisu izvedena. Jedan je crtež u tušu - pročelje prikazuje dvojnu obiteljsku prizemnicu, a na drugome je u perspektivi dvojna obiteljska katnica.

NATJEČAJ I IZLOŽBA

- 1926 – sudjeluje na arhitektonskom natječaju za zgradu Rudarsko-bratimske zajednice, Kneza Mislava, Zagreb
- 1930 – s devet projekata sudjeluje na graditeljskoj izložbi za vrijeme Međunarodnog kongresa graditelja u Zagrebu od 14.IX. do 21.IX.1930.

OČUVANI LIKOVNI RADOVI

- 1905 – kuća u Hallu, olovka
- selo u okolici Banje Luke, akvarel
- 1906 – Gradska vijećnica u Nürnbergu, olovka
- 1907 – Plitvička jezera, akvarel
- 1911 – perspektiva unutrašnjeg dvorišta samostana ili dvorca (23.XII), olovka
- 1915 – zalazak sunca, pastele
- 1916 – kuća u Lešu, ratni crtež, olovka
- kuća u Skadru, ratni crtež, olovka
- 1919 – šuma (21.VI), pastele
- 1937 – Cigani, akvarel
- 1938 – seljak na konju, tuš

Akvarel Cigani dio je privatne zbirke, a ostali se likovni radovi nalaze u ostavštini Srećka Florschütza u Muzeju grada Zagreba.

KATALOG OBJEKATA SREČKA FLORSCHÜTZA Iz tog kataloga izuzeti su izvedeni objekti nastali poslije drugoga svjetskog rata jer o njima nisu pronađeni spisi za dobivanje građevne dozvole ili projekti./

GODINA: 1910

GRAĐEVINA: stambeno-najamna kuća JAKOBY
INVESTITOR: Filip Jakoby
LOKACIJA DANAS: Lj. Gaja 55, Zagreb
LOKACIJA NEKAD: Lj. Gaja 55, Zagreb
DATACIJA PROJEKTA: 5.1910.
DATACIJA GRAĐEVNE DOZVOLE: 2.6.1910.
DATACIJA UPORABNE DOZVOLE: 10.3.1911.
PROJEKTANT: Srečko Florschütz,
ateljier "Kaučić-Florschütz-Gyketta"
IZVOR PODATAKA: PAZ-GPZGO

GODINA: 1910

GRAĐEVINA: dvorišno-stambeno najamna kuća JAKOBY
INVESTITOR: Filip Jakoby
LOKACIJA DANAS: Lj. Gaja 55a, Zagreb
LOKACIJA NEKAD: Lj. Gaja 55a, Zagreb
DATACIJA PROJEKTA: 5.1910.
DATACIJA GRAĐEVNE DOZVOLE: 2.6.1910.
DATACIJA UPORABNE DOZVOLE: 27.12.1910.
PROJEKTANT: Srečko Florschütz,
ateljier "Kaučić-Florschütz-Gyketta"
IZVOR PODATAKA: PAZ-GPZGO

GODINA: 1911.

GRAĐEVINA: stambeno-najamna kuća KISELJAK
INVESTITOR: Mario Kiseljak
LOKACIJA DANAS: Lj. Gaja 53, Zagreb
LOKACIJA NEKAD: Lj. Gaja 53, Zagreb
DATACIJA PROJEKTA: 5.1911.
DATACIJA GRAĐEVNE DOZVOLE: 26.5.1911.
DATACIJA UPORABNE DOZVOLE: 12.1.1912.
PROJEKTANT: Srečko Florschütz,
ateljier "Kaučić-Florschütz-Gyketta"
IZVOR PODATAKA: PAZ-GPZGO

GODINA: 1911.

GRAĐEVINA: Obiteljska kuća GYKETTA
INVESTITOR: Aleksandar i Jozefina Gyketta
LOKACIJA DANAS: Tuškanac 70, Zagreb
LOKACIJA NEKAD: Tuškanac 24, Zagreb
DATACIJA PROJEKTA: -
DATACIJA GRAĐEVNE DOZVOLE: 30.9.1911.
DATACIJA UPORABNE DOZVOLE: 27.7.1912.
PROJEKTANT: promjedbeni nacrt izradio
Srečko Florschütz
IZVOR PODATAKA: PAZ-GPZGO

GODINA: 1912.

GRAĐEVINA: Preuređenje verande u zimski vrt na
kući Radičević
INVESTITOR: Juraj Radičević
LOKACIJA DANAS: Pantovčak 90, Zagreb
LOKACIJA NEKAD: Pantovčak 90, Zagreb
DATACIJA PROJEKTA: 26.9.1912.
DATACIJA GRAĐEVNE DOZVOLE: 3.10.1912.

DATACIJA UPORABNE DOZVOLE: -
PROJEKTANT: Srečko Florschütz,
ateljier "Kaučić-Florschütz-Gyketta"
IZVOR PODATAKA: PAZ-GPZGO

GODINA: 1914.

GRAĐEVINA: stambeno-najamna kuća MAŠEK
INVESTITOR: Beta Mašek pl. Bosnodolska
LOKACIJA DANAS: Trg I. Mažuranića 7, Zagreb
LOKACIJA NEKAD: Trg I. Mažuranića 7, Zagreb
DATACIJA PROJEKTA: 3.1914.
DATACIJA GRAĐEVNE DOZVOLE: -
DATACIJA UPORABNE DOZVOLE: 1915.
PROJEKTANT: Srečko Florschütz,
ateljier "Srečko Florschütz i drug"
IZVOR PODATAKA: PAZ-GPZGO

GODINA: 1914

GRAĐEVINA: garaže DIRNBACHER
INVESTITOR: Ivan Dirnbacher
LOKACIJA DANAS: dvorište, I. Gundulića 21, Zagreb
LOKACIJA NEKAD: dvorište, I. Gundulića 21, Zagreb
DATACIJA PROJEKTA: 10.1914.
DATACIJA UPORABNE DOZVOLE: 1915.
DATACIJA GRAĐEVNE DOZVOLE: -
PROJEKTANT: S. Florschütz,
ateljier "Srečko Florschütz i drug"
IZVOR PODATAKA: PAZ-GPZGO

GODINA: 1920.

GRAĐEVINA: obiteljska kuća ZEISLER
INVESTITOR: Edo Čango i Adolf Zeisler
LOKACIJA DANAS: Medveščak 50, Zagreb
LOKACIJA NEKAD: Medveščak 58, Zagreb
DATACIJA PROJEKTA: 10.1920.
DATACIJA GRAĐEVNE DOZVOLE: 22.11.1921.
DATACIJA UPORABNE DOZVOLE: 1926.
PROJEKTANT: S. Florschütz,
ateljier "Srečko Florschütz i drug"
IZVOR PODATAKA: PAZ-GPZGO

GODINA: 1921.

GRAĐEVINA: obiteljska kuća HAHN-WEISMAYER
INVESTITOR: Zvonimir Hahn i Oskar Weismayer
LOKACIJA DANAS: Medveščak 60-62, Zagreb
LOKACIJA NEKAD: Medveščak 66, Zagreb
DATACIJA PROJEKTA: 10.1921.
DATACIJA GRAĐEVNE DOZVOLE: 12.10.1921.
DATACIJA UPORABNE DOZVOLE: 1922.
PROJEKTANT: S. Florschütz,
ateljier "Srečko Florschütz i braća Hintermeier"
IZVOR PODATAKA: PAZ-GPZO

GODINA: 1923.

GRAĐEVINA: stambeno-najamna kuća MARKULIN
INVESTITOR: A. i F. Markulin
LOKACIJA DANAS: Nova cesta 49, Zagreb
LOKACIJA NEKAD: Nova cesta, Zagreb
DATACIJA PROJEKTA: 7.1923.
DATACIJA GRAĐEVNE DOZVOLE: 15.8.1923.
DATACIJA UPORABNE DOZVOLE: nije izvedena

PROJEKTANT: S. Florschütz,
ateljier "Srečko Florschütz i braća Hintermeier"
IZVOR PODATAKA: PAZ-GPZGO

GODINA: 1923.

GRAĐEVINA: obiteljska kuća HORVAT
INVESTITOR: Viktor i Viktorija Horvat
LOKACIJA DANAS: Kušlanova 21, Zagreb
LOKACIJA NEKAD: Borongajska cesta 25, Zagreb
DATACIJA PROJEKTA: 11.1923.
DATACIJA GRAĐEVNE DOZVOLE: 12.1923.
DATACIJA UPORABNE DOZVOLE: 18.9.1924.
PROJEKTANT: S. Florschütz,
ateljier "Srečko Florschütz i braća Hintermeier"
IZVOR PODATAKA: PAZ-GPZGO

GODINA: 1925.

GRAĐEVINA: obiteljska kuća FLORSCHÜTZ
INVESTITOR: Srečko Florschütz
LOKACIJA DANAS: Daničićeva 23, Zagreb
LOKACIJA NEKAD: Mošinskijeva 3, Zagreb
DATACIJA PROJEKTA: -
DATACIJA GRAĐEVNE DOZVOLE: -
DATACIJA UPORABNE DOZVOLE: -
PROJEKTANT: Srečko Florschütz
IZVOR PODATAKA: zagubljeno u PAZ-GPZGO

GODINA: 1920/1923

GRAĐEVINA: ljevaonica metala i tvornica alatnih
strojeva "Braća Ševčik"
INVESTITOR: braća Ševčik
LOKACIJA DANAS: Prilaz baruna Filipovića 18, Zagreb
LOKACIJA NEKAD: Prilaz baruna Filipovića, Zagreb
DATACIJA PROJEKTA: -
DATACIJA GRAĐEVNE DOZVOLE: -
DATACIJA UPORABNE DOZVOLE: -
PROJEKTANT: Srečko Florschütz
IZVOR PODATAKA: zagubljeno u PAZ-GPZGO

GODINA: 1924.

GRAĐEVINA: stambeno-najamna kuća Müller
INVESTITOR: Adolf i Leo Müller
LOKACIJA DANAS: Masarykova 10, Zagreb
LOKACIJA NEKAD: Masarykova 10, Zagreb
DATACIJA PROJEKTA: 6.1924.
DATACIJA GRAĐEVNE DOZVOLE: 7.1924.
DATACIJA UPORABNE DOZVOLE: -
PROJEKTANT: atelijer "S. Florschütz i braća
Hintermeier"
IZVOR PODATAKA: PAZ-GPZGO

GODINA: 1924.

GRAĐEVINA: stambeno-najamna kuća Müller
INVESTITOR: A. i L. Müller
LOKACIJA DANAS: Varšavska 4, Zagreb
LOKACIJA NEKAD: Samostanska, Zagreb
DATACIJA PROJEKTA: 6.1924.
DATACIJA GRAĐEVNE DOZVOLE: 7.1924.
DATACIJA UPORABNE DOZVOLE: nije izvedena
PROJEKTANT: Srečko Florschütz
IZVOR PODATAKA: PAZ-GPZGO

GODINA: 1924.

GRAĐEVINA: kino "Europa"
INVESTITOR: A. i L. Müller
LOKACIJA DANAS: Varšavska 4, Zagreb
LOKACIJA NEKAD: Samostanska, Zagreb
DATACIJA PROJEKTA: 6.1924.
DATACIJA GRAĐEVNE DOZVOLE: 7.1924.
DATACIJA UPORABNE DOZVOLE: 1.4.1925.
PROJEKTANT: Srečko Florschütz
IZVOR PODATAKA: PAZ-GPZGO

GODINA: 1927

GRAĐEVINA: obiteljska kuća Firinger-Jančiković
INVESTITOR: Franjo Firinger i Tomislav Jančiković
LOKACIJA DANAS: Istarska 31, Zagreb
LOKACIJA NEKAD: Istarska 31, Zagreb
DATACIJA PROJEKTA: 2.1927
DATACIJA GRAĐEVNE DOZVOLE: 1928.
DATACIJA UPORABNE DOZVOLE: 1928.
PROJEKTANT: S. Florschütz,
ateljier "Srečko Florschütz i drug"
IZVOR PODATAKA: PAZ-GPZGO

GODINA: 1928.

GRAĐEVINA: obiteljska kuća MAZZURA - MAROV
INVESTITOR: Vjera Mazzura i Jelva Marov
LOKACIJA DANAS: Jurjevska 27b, Zagreb
LOKACIJA NEKAD: Jurjevska 29, Zagreb
DATACIJA PROJEKTA: 16.6.1928.
DATACIJA GRAĐEVNE DOZVOLE: 23.7.1928.
DATACIJA UPORABNE DOZVOLE: 8.8.1929.
PROJEKTANT: Srečko Florschütz
IZVOR PODATAKA: PAZ-GPZGO

GODINA: 1930.

GRAĐEVINA: stambeno-najamna kuća WELLER
INVESTITOR: Gustav Weller ml.
LOKACIJA DANAS: Đorđićeva 6, Zagreb
LOKACIJA NEKAD: Đorđićeva 6, Zagreb
DATACIJA PROJEKTA: 5.1930.
DATACIJA GRAĐEVNE DOZVOLE: 1930.
DATACIJA UPORABNE DOZVOLE: 1931.
PROJEKTANT: Srečko Florschütz
IZVOR PODATAKA: PAZ-GPZGO

GODINA: 1930.

GRAĐEVINA: stambeno-najamna kuća DIRNBACHER
INVESTITOR: Ivan Dirnbacher
LOKACIJA DANAS: I. Gundulića 21, Zagreb
LOKACIJA NEKAD: I. Gundulića 21, Zagreb
DATACIJA PROJEKTA: 6.1930.
DATACIJA GRAĐEVNE DOZVOLE: 7.1930.
DATACIJA UPORABNE DOZVOLE: 1931.
PROJEKTANT: S. Florschütz
IZVOR PODATAKA: PAZ-GPZGO

Bilješke

- ¹ PAZ-GPZGO, Masarykova 10; za investitore A. i L. Müllera S. Florschütz 1924/1925. g. projektira kino "Balkan" (prvobitni naziv u projektnoj dokumentaciji) na lokaciji između Varšavske i Masarykove, tj. na lokaciji starog kina koje je zatvoreno zbog dotrajalosti i opasnosti od požara.
- ² U:LEJ, I. sv. Zagreb 1984, str. 413, objavljeno je da je S. Florschütz rođen u Gornjoj Rijeci. Izvodom iz matične knjige rođenih br. 03-M-2783/88 iz Vukovara utvrđeno je da je S. Florschütz rođen u Vukovaru.
- ³ Josip Florschütz (1844-1912) oženio se Barbarom Broschan (1853-1938) iz Osijeka, s kojom je imao sedmero djece, a S. Florschütz rodio se kao peto dijete.
- ⁴ MGZ i podatak dobiven od gđe Elizabete Serdar.
- ⁵ PAZ - Svjedodžba ravnateljstva kraljevske zemaljske obrtne škole iz Zagreba.
- ⁶ Državna srednja tehnička škola u Zagrebu 1882/1883-1932/1933.
- ⁷ MGZ - Ostavština Srečka Florschütza.
- ⁸ MGZ - Ostavština ..., od 29.IV. do 15.XI.1907. g. radi u atelijeru Josipa pl. Vancaša i izrađuje projekte za sakralne i školske objekte, a atelijer napušta zbog neprimjerenog ponašanja.
- ⁹ MGZ - Ostavština ..., u njoj je pronađena potvrda o upisu na Kraljevsku akademiju lijepih umjetnosti u Beču, a s obzirom na to da je J. Florschütz umro 1912. g., pretpostavljam da su financijske neprilike bile uzrok odustajanja od daljnjeg školovanja.
- ¹⁰ PAZ-GPZGO, Lj. Gaja 55, projektna dokumentacija za izdavanje građevne dozvole za stambeno-najamnu kuću nosi nadnevak iz svibnja 1910. godine.
- ¹¹ Državna srednja tehnička škola u Zagrebu 1882/1883-1932/1933.
- ¹² Planić, S. i Tomašević, E., *Katalog graditeljske izložbe za vrijeme međunarodnog kongresa graditelja u Zagrebu od 14. do 21.IX.1930. godine.*
- ¹³ Pismo priora Janeza Hollensteina, kartuzija Pleterje, 5.VI.1989.
- ¹⁴ Nećak S. Florschütza dr. Tomislav Jančiković iz Zagreba bio je narodni zastupnik Hrvatske seljačke stranke za kotar Novi Marof. Dr. T. Jančiković bio je jedna od najaktivnijih osoba u prikupljanju pomoći za obnovu sela Kolarca koju je organizirala Hrvatska seljačka stranka.
- ¹⁵ Kranjčević, J., *Florschütz Felix (Srečko) 10.5.1882-24.3.1960.*, str. 76-78.
- ¹⁶ Izvod iz matične knjige rođenih.
- ¹⁷ Podatak dobiven od gđe Elizabete Serdar, rođ. Florschütz.
- ¹⁸ Izvod iz matične knjige rođenih.
- ¹⁹ Srečko Florschütz radio je u nekoliko atelijera: "Kaučić-Florschütz-Gyketta", "Srečko Florschütz i drug" te "Srečko Florschütz i braća Hintermeier".
- ²⁰ PAZ-GPZGO, Lj. Gaja 57, 55, 53.
- ²¹ Unutar standardiziranog tlocrta stambeno najamne kuće na etaži smještena su najčešće dva stana, a na glavno pročelje orijentirano je pet soba ili je na etaži smješten jedan stan, pa je na glavno pročelje orijentirano tri sobe.
- ²² Dokumentacija u PAZ-GPZGO je zagubljena, ali u ostavštini S. Florschütza pronađene su fotografije iz vremena građenja. Podatak je također potvrđen u knjizi *Državna srednja tehnička škola u Zagrebu 1882/1883-1932/1933.*
- ²³ PAZ-GPZGO, Masarykova 10.
- ²⁴ MGZ - Ostavština ... i pisma Janeza Hollensteina od 5.VI.1989.
- ²⁵ "Vatrogasni vjesnik", br. 7/1938 - selo Kolarac izgorjelo je 18.VII.1938.
- ²⁶ "Vatrogasni vjesnik", br. 7/1938.
- ²⁷ HDA - u kazalu NDH iz 1942. godine, u knjizi *Razno*, br. 28, pod slovom - Florschütz Srečko, gradnja izgorjelog sela Kolarca, br. dozvole 18.897, 21.135. Nažalost, urudžbeni zapisnik s tim brojevima je zagubljen te je nemoguće pronaći navedenu dokumentaciju.
- ²⁸ Kranjčević, J., *Florschütz Felix (Srečko)*..., str. 58.
- ²⁹ Ferić, M., *Pravilnik za uređenje sela i manjih naselja u Savskoj Banovini*, Kraljevska banska uprava Savske banovine, 11.VII.1938.
- ³⁰ Na temelju informacija iz ondašnjih novina, da bi ublažio veliku nesreću koja je pogodila selo Kolarac, HSS je proveo akciju prikupljanja pomoći. Da je to bila stvarno velika akcija prikupljanja materijalne i novčane pomoći, potvrđuju napisi u gotovo svim brojevima "Seljačke sloge" i "Seljačkog doma" iz 1938. i 1939. g. Novac se prikupljao sa svih strana, a davali su ga gotovo svi kotarevi Savske banovine, razna društva, industrijska poduzeća,

športska društva, osiguravajući zavod i pojedinci, a novac je pristizao i od iseljenika (SAD, Kanade, i drugih država).

³¹ PAZ-GPZGO, Masarykova 10.

³² Planić, S., *Problemi suvremene arhitekture*; u popisu članova Udruženja graditelja Kraljevine Jugoslavije naveden je i Srečko Florschütz iz Zagreba.

Izvori

1. Povijesni arhiv - Zagreb, Gradsko poglavarstvo Zagreb, Građevni odjel - PAZ,GPZGO
2. Hrvatski državni arhiv - HDA
3. Muzej grada Zagreba - MGZ

Literatura

1. Butorac, J., *Povijest Gornje Rijeke i okolice*, I. izd. Rkt. Župe Gornja Rijeka, Čakovec, 1979, str. 94.
2. *Državna srednja tehnička škola u Zagrebu 1882/1883-1932/1933*, I. izdanje, Zagreb, 1933.
3. Čorak, Ž., *Srečko Florschütz*, Likovna enciklopedija Jugoslavije, I. sv., JLZ "Miroslav Krleža", I. izdanje, Zagreb, 1984, str. 413.
4. Domljan, Ž., *Arhitektura XX stoljeća u Hrvatskoj, Umjetnost na tlu Jugoslavije, Arhitektura XX vijeka*, I. izd., Prosveta, Beograd - Spektar, Zagreb - Prva književna komuna, Mostar, 1986.
5. Konjikušić, V., *Studenti arhitekture minhenske tehničke škole iz Jugoslavenskih zemalja do 1914. godine*, "Peristil", XXXII (1988/1989), br. 31-32, Zagreb, str. 111-119.
6. Kranjčević, J., *Florschütz Felix (Srečko) 1882-1960*, magistarski rad, Arhitektonski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Zagreb, 1992.
7. Laslo, A., *Arhitektonski vodič, Individualno stanovanje u Zagrebu*, "Arhitektura", vol. XXXVI-XXXVII (1983/1984), br. 186-188, Zagreb, str. 120-133.
8. Laslo, A., *Gradnja Zagreba na prijelomu stoljeća, Rudolf Lubinsky, realizacija u Zagrebu - vodič*, "Arhitektura", vol. XXXVII-XXXVIII (1984/1985), br. 189-195, Zagreb, str. 159-208.
9. Milosavljević, R., *Leksikon Križevčana*, Povijesno društvo Koprivnica, Koprivnica, 1988.
10. Planić, S., *Problemi suvremene arhitekture*, Jugoslavenske štampe d.d. u Zagrebu, Zagreb, 1932.
11. Planić, S., Tomašević, E., *Katalog graditeljske izložbe za vrijeme međunarodnog kongresa graditelja u Zagrebu od 14. do 21. IX. 1930.*, Zagreb, 1930.
12. *Križevci - grad i okolica*, Umjetnička topografija Hrvatske, Institut za povijest umjetnosti, Zagreb, 1993.

Summary

ARCHITECT SREČKO FLORSCHÜTZ, 1882-1960.

Jasenka Kranjčević

The author studied the complete town-planning and architectural work of Srečko Florschütz, an architect in the first half of the twentieth century. During almost fifty years buildings designed by Srečko Florschütz were built in Zagreb (most of his work), in the villages of Kolarec near Križevci, Visoko near Novi Marof, Sveti Ivan Zelina and Gornja Rijeka near Križevci. This architect is not well known among experts, so the author presents his curriculum vitae, a chronological survey of his realized and non-realized work, his participation at competitions and exhibitions, a chronological review of his works of art, literature about Srečko Florschütz, and a catalogue of the buildings he designed in Zagreb. This will to a certain degree complete knowledge about Croatian town planning and architecture. It took three years to gather the data for this article, and research was carried out in the Croatian State Archives in Zagreb, Zagreb Town Museum, Historical Archives of Bjelovar, Historical Archives of Zagreb, University and National Library in Zagreb.

